

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 650/2020-45

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. decembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duľu a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], zastúpeného advokátskou kanceláriou URBÁNI & Partners s. r. o., Skuteckého 17, Banská Bystrica, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 14 Co 397/2017-207 zo 17. júla 2017 a uznesením Okresného súdu Zvolen č. k. 10 C 68/2016-343 z 9. marca 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti, sťažnostná argumentácia a návrh rozhodnutia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. mája 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED]

██████████ (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 14 Co 397/2017-207 zo 17. júla 2017 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie krajského súdu“) a uznesením Okresného súdu Zvolen (ďalej len „okresný súd“) č. k. 10 C 68/2016-343 z 9. marca 2020 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie okresného súdu“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a priložených príloh vyplýva, že sťažovateľ vystupoval v procesnom postavení žalovaného proti žalobcovi ██████████ (ďalej len „žalobca“) v konaní vedenom na okresnom súde o zaplatenie sumy 102 835 eur s príslušenstvom z titulu vydania bezdôvodného obohatenia.

3. Žalobca v súdnom konaní tvrdil, že nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia mu vznikol v dôsledku nevrátenia finančnej hotovosti, ktorá predstavovala výtťažok z predaja hypotekárnych záložných listov. Hypotekárne záložné listy kúpil žalobca za vlastné peňažné prostriedky na meno svojho syna – sťažovateľa, pričom výplata z ich predaja mala byť smerovaná na bankový účet žalobcu. Pred uskutočnením predaja dal sťažovateľ pokyn banke, aby výplata z predaja hypotekárnych záložných listov bola presmerovaná na bankový účet sťažovateľa, kde peňažné prostriedky aj boli poukázané.

4. Okresný súd rozsudkom č. k. 10 C 68/2016-163 z 10. mája 2017 (ďalej len „rozhodnutie súdu prvej inštancie“) zviazal sťažovateľa na úhradu žalovanej peňažnej sumy. Krajský súd napadnutým rozhodnutím potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie.

5. Proti napadnutému rozhodnutiu krajského súdu podal sťažovateľ 10. októbra 2018 dovolanie, následne 15. novembra 2018 požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov. Uznesením č. k. 10 C 68/2016-305 z 30. apríla 2019 okresný súd priznal sťažovateľovi oslobodenie od súdneho poplatku za dovolanie vo výške jednej tretiny. Okresný súd 27. augusta 2019 vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie. Lehota

na zaplataenie súdneho poplatku uplynula 6. septembra 2019. Okresný súd uznesením č. k. 10 C 68/2016-315 z 18. septembra 2019 zastavil dovolacie konanie pre nezaplataenie súdneho poplatku. Proti uzneseniu okresného súdu o zastavení dovolacieho konania podal sťažovateľ sťažnosť. Napadnutým rozhodnutím okresného súdu bola sťažnosť sťažovateľa zamietnutá.

6. Sťažovateľ podanou ústavnou sťažnosťou namieta jednak právne posúdenie veci samej, a to vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu krajského súdu, ako aj procesné rozhodnutie okresného súdu, v dôsledku ktorého bol sťažovateľovi odopretý prístup k dovolaciemu konaniu.

7. Z hľadiska veci samej sťažovateľ namieta nesprávne právne posúdenie žalovaného nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia s ohľadom na ustálenie začatia plynutia premlčacej doby. Nesúhlasí so záverom súdu o tom, komu mali patriť peňažné prostriedky poukázané jeho bankový účet získané predajom hypotekárnych záložných listov, a rozporuje procesný postup súdu, ktorým súd pripustil zmenu žaloby, čo podľa jeho názoru malo takisto vplyv na plynutie premlčacej doby.

8. Žalobca sa pôvodne domáhal určenia vlastníckeho práva k peňažným prostriedkom na bankovom účte sťažovateľa a ich vydania. Okresný súd uznesením č. k. 10 C 68/2016-125 z 19. januára 2017 pripustil zmenu podanej žaloby na žalobu o plnenie finančných prostriedkov.

9. Zastavením dovolacieho konania bolo podľa názoru sťažovateľa porušené jeho základné právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie. Sťažovateľ nemohol objektívne súdny poplatok zaplatiť, keďže celý jeho majetok bol zablokovaný v dôsledku exekučného konania vedeného na podklade napadnutého rozhodnutia krajského súdu, súdny exekútor zakázal sťažovateľovi nakladať s jeho majetkom. Ani rozhodnutie o čiastočnom oslobodení od zaplataenia súdneho poplatku neznamenalalo pre sťažovateľa zánik poplatkovej povinnosti, ktorú, aj keď v zníženej miere, bol povinný splniť, hoci mu v tom bránili objektívne okolnosti (exekučné konanie). Okresný súd vzhľadom na to,

že sťažovateľovi uložil povinnosť, ktorej splnenie nebolo objektívne možné, mal sťažnosti proti zastaveniu dovolacieho konania vyhovieť a v dovolacom konaní riadne pokračovať.

10. Na základe uvedeného sťažovateľ žiada ústavný súd, aby nálezom vyslovil:

„I. Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom č. k. 14Co/397/2017-207 zo 17.07.2017, ktorým potvrdil rozsudok Okresného súdu Zvolen č. k. 10C/68/2016-163 z 10.05.2017, porušil základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, 36 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a zároveň navrhuje zrušenie tohto rozsudku a vrátenie veci krajskému súdu na ďalšie konanie.

II. Okresný súd Zvolen uznesením č. k. 10C/68/2016-343 (právoplatné 15.3.2020) o zamietnutí sťažnosti sťažovateľa voči uzneseniu vyššieho súdneho úradníka Okresného súdu Zvolen č. k. 10C/68/2016-315 porušil základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, 36 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a zároveň navrhuje zrušenie týchto rozhodnutí a vrátenie veci tomuto súdu na ďalšie konanie.

Sťažovateľ požaduje náhradu trov konania pred Ústavným súdom SR voči porušovateľovi.“

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

11. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

12. Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

14. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

15. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

16. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

17. Podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

18. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

19. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

20. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

21. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh ústavný súd ustálil, že jej podstatou je tvrdené porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými rozhodnutiami krajského súdu a okresného súdu. V petite ústavnej sťažnosti je ako referenčná norma označený čl. 36 ods. 1 ústavy, z obsahu ústavnej sťažnosti ale vyplýva, že sťažovateľ namieta porušenie základného práva podľa čl. 36 ods. 1 listiny. K porušeniu sťažovateľom označených práv napadnutým rozhodnutím krajského súdu malo podľa jeho mienky dôjsť tým, že všeobecné súdy nesprávne právne posúdili žalobou uplatňovaný nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, najmä v otázke ustálenia začatia plynutia premlčacej doby. Napadnuté rozhodnutie okresného súdu v rozpore

so základným právom na súdnu ochranu odoprelo sťažovateľovi podľa jeho názoru právo na prístup k dovolaciemu konaniu, keď realizácia dovolacieho prieskumu rozhodnutia odvolacieho súdu bola podmienená zaplatením súdneho poplatku, ktorého úhradu sťažovateľ z objektívnych dôvodov nebol schopný uskutočniť. Objektívne okolnosti na strane sťažovateľa brániace splneniu jeho poplatkovej povinnosti okresný súd podľa jeho mienky mal zohľadniť a v dovolacom konaní pokračovať.

III.1 K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím okresného súdu

22. Na účely posúdenia opodstatnenosti námietok uvádzaných sťažovateľom sa ústavný súd oboznámil v prvom rade s napadnutým rozhodnutím okresného súdu, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie okresného súdu o zastavení dovolacieho konania.

23. Okresný súd v dôvodoch rozhodnutia uviedol, že je zákonnou povinnosťou strany sporu, ktorá učiní procesný úkon, za neho zaplatiť súdny poplatok. Súd má na druhej strane zákonnú povinnosť vyrubiť súdny poplatok, pričom z úradnej povinnosti nemôže prihliadať na osobné, sociálne a finančné pomery poplatníka, čoho sa sťažovateľ v podstate domáhal. Na vyhodnotenie pomerov poplatníka slúži inštitút návrhu na oslobodenie od súdneho poplatku, ktorý sťažovateľ aj využil. V rámci konania o oslobodenie od súdneho poplatku okresný súd vyhodnotil osobné, sociálne a finančné pomery poplatníka, pričom vzal do úvahy aj vedené exekučné konanie. Výsledkom konania bolo rozhodnutie o priznaní oslobodenia od platenia súdneho poplatku za dovolanie v rozsahu 1/3. V dovolacom konaní sťažovateľovi vznikla poplatková povinnosť a tej sa nemôže zbaviť v dôsledku vedeného exekučného konania. K námietke sťažovateľa o neprimeranej dĺžke lehoty na zaplatenie súdneho poplatku okresný súd postupoval v súlade s § 10 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“), v zmysle ktorého súd vyzve poplatníka, aby poplatok zaplatil v lehote, ktorú určí, spravidla v lehote desiatich dní od doručenia výzvy.

24. Okresný súd ďalej uviedol, že sťažovateľ zastúpený advokátom podal dovolanie proti rozsudku krajského súdu, pričom mu muselo byť zrejmé, že s podaním dovolania je spojená poplatková povinnosť. Dovolanie bolo podané 22. októbra 2018. Uznesenie o priznaní čiastočného oslobodenia od súdneho poplatku bolo právnej zástupkyňi sťažovateľa doručené 14. augusta 2019. Lehota na zaplatenie súdneho poplatku uplynula 6. septembra 2019. Vzhľadom na uvedené argumentácia sťažovateľa o neposkytnutí dodatočnej lehoty na zaplatenie súdneho poplatku a neprihliadani na jeho majetkové pomery podľa okresného súdu nemôže obstať.

25. Uvedené závery (body 23 a 24 tohto uznesenia) viedli okresný súd k záveru o správnosti rozhodnutia okresného súdu o zastavení dovolacieho konania a sťažnosť sťažovateľa proti tomuto rozhodnutiu bola vyhodnotená ako nedôvodná. Z rozhodnutia okresného súdu vyplýva aj skutočnosť, že sťažovateľ súdny poplatok za dovolanie uhradil prostredníctvom tretej osoby po uplynutí lehoty určenej okresným súdom.

26. Podľa názoru ústavného súdu nie je možné prisvedčiť sťažovateľovi v jeho názore, že mu bol odopretý prístup k dovolaciemu konaniu. Okresný súd presvedčivým spôsobom poukázal jednak na to, že od podania dovolania (22. októbra 2018) do uplynutia lehoty na zaplatenie súdneho poplatku v zníženej výške (6. septembra 2019) uplynul takmer rok, čo bola dostatočne dlhá doba na riadnu úhradu súdneho poplatku za podané dovolanie. Nebolo ani pravdou, že okresný súd nezohľadnil exekučné konanie vedené na majetok sťažovateľa. Uvedená okolnosť bola riešená v rámci konania o priznanie oslobodenia od súdneho poplatku, ktorého výsledkom bolo čiastočné oslobodenie sťažovateľa od súdneho poplatku. Rozhodnutie o oslobodení od súdneho poplatku nie je predmetom podanej ústavnej sťažnosti, preto sa ním ústavný súd ani hlbšie nezaoberal.

27. Okrem konštatovania o zákonnosti napadnutého rozhodnutia okresného súdu ústavný súd dáva sťažovateľovi do pozornosti, že dovolanie podal prostredníctvom advokáta 22. októbra 2018. V zmysle § 5 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch poplatková povinnosť vzniká už podaním dovolania. Okresný súd vyzval sťažovateľa na zaplatenie

poplatku za dovolanie výzvou zo 7. novembra 2018 v plnej výške. Podaním z 15. novembra 2018 požiadal sťažovateľ o oslobodenie od platenia súdneho poplatku. Ústavnému súdu okresný súd zaslal kópiu sťažnosti podanej sťažovateľom proti uzneseniu okresného súdu o zastavení dovolacieho konania, ktorej prílohou boli aj príkazy súdnej exekútorke [REDAKOVANÉ] vydané v exekučnom konaní vedenom v neprospech sťažovateľa na podklade rozhodnutia krajského súdu. Z upovedomenia o spôsobe vykonania exekúcie vyplýva, že poverenie na vykonanie exekúcie bolo Okresným súdom Banská Bystrica vydané 31. októbra 2018. Ako aj okresný súd správne uviedol, sťažovateľ zastúpený advokátom si musel byť vedomý, že s podaním dovolania je spojená aj poplatková povinnosť. Minimálne v čase podania dovolania sťažovateľ nebol obmedzený v nakladaní so svojím majetkom a neskôr toto obmedzenie riešil žiadosťou o oslobodenie od súdneho poplatku, ktorej bolo čiastočne vyhovené. Zníženie, resp. úplné oslobodenie od poplatkovej povinnosti môže byť priznané iba v konaní o oslobodenie od súdneho poplatku, ktoré bolo sťažovateľom aj iniciované. Okresný súd napadnutým uznesením nebol oprávnený opätovne posudzovať prípadnú správnosť rozhodnutia okresného súdu o znížení poplatkovej povinnosti sťažovateľa, úlohou okresného súdu bolo rozhodnúť, či sú tu dôvody na zastavenie dovolacieho konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, čo aj učinil.

28. Z uvedeného vyplýva, že okresný súd napadnutým rozhodnutím nemohol zasiahnuť do práv sťažovateľa na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie, pretože toto rozhodnutie predstavovalo zákonný následok nezaplatenia súdneho poplatku za dovolanie, a preto v tejto časti ústavný súd podanú ústavnú sťažnosť odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

III.2 K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím krajského súdu

29. Sťažovateľ napáda rozhodnutie krajského súdu vo veci samej z dôvodu tvrdeného nesprávneho právneho posúdenia veci. Sťažovateľ vo veci inicioval dovolacie konanie, ktoré bolo na základe napadnutého rozhodnutia okresného súdu zastavené pre nezaplatenie

súdneho poplatku. Sťažovateľ mal k dispozícii právny prostriedok, ktorý mu zákon priznáva na ochranu jeho základných práv a slobôd – dovolanie, ale tento nevyčerpal riadne. Sťažovateľ ani netvrdil, že nevyčerpanie právnych prostriedkov, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, bolo spôsobené z dôvodov hodných osobitného zreteľa podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

30. Z uvedených dôvodov (bod 29 tohto uznesenia) bolo potrebné ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti smerujúcej proti napadnutému rozhodnutiu krajského súdu odmietnuť v zmysle § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde, pretože právomoci ústavného súdu preskúmať napadnuté rozhodnutie krajského súdu predchádza právomoc Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

31. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. decembra 2020

Miroslav DURIŠ
predseda senátu